

METSOSOPRAN URVE TAUTS:

„Ma ei taha öelda, et olen vägev näitleja. Jumala pärast, seda ei maksa arvata, aga ma läksin etenduse sisse nii, nagu oleksin ise see inimene, keda mängisin.“

Tulikum prožektorivalgus otse näkku suunatud. Higinired voolavad üle grimmitatud palgete. Noor metsosopran kannatab korraka Hiina piina kui ka kõiki Egiptuse nuhtlusi. 20 minutit järjest. On 1957. aasta, Estonia laval käib Offenbachi „Hoffmanni“ lugude etendus ning too metsosopran on Urve Tauts, kes peab helilooja ja lavastaja tahtel Antonia emana pildiraamis liikumatult istuma, seejärel tõusma ning tertsetis laulma. Aastaid hiljem tõdeb Urve: „Kõige öudsem ja piinavam etendus minu elus!“

AIGI VIIRA

aigi.viira@ohtuleht.ee

Toona oli seesama pingutav roll aga Estonia ooperikoori lauljast Urvele (85) lotovõit. Pärisroll, täiesti ametlik, Estonia teatri laval, mis pealegi lõppes publiku vaimustunud aplausiga. See aplaus, millega päädis Urve piinavaim etenduskord, maitses hõrgult. Seda enam, et enne Antonia ema parukasse ja kostüümi pugemist esines ta Estonia kontserdisaali laval solistina.

Estonia teatri juht Hammer oli andnud lauljannale loa kõrvalmajja laulma minna, kuid tingimusega, et noor daam toimetab seal oma lood ja laulud kiiresti ära. Metsosoprani hääl helises aga nii kenasti, et publik nõudis pärast tormilist aplausi ka lisapala. See- gi sai lauldud. Ning siis läks kole kiireks. Urvele sikutati kleit selga ja parukas pähe ning lükati lavale. Otse pildiraami sisse. Õnneks oli tal 20 minutit aega hinge tõmmata, enne kui muusika temani jõudis ja pilt ellu ärkas.

Muusikateatriloolased ütlevad, et 1950.–1980. aastad olid Estonia ajaloo tõeline kuldaeg. Toona kuulusid solistide paraadi Georg Ots, Hendrik Krumm, Kalju Karask, Ivo Kuusk, Mati Palm, Teo Maiste, Margarita Voites,

Anu Kaal ja teie. Lisaks veel hulk tippolistide. Kas see on olnud läbi aegade hiilgavaim solistide seltskond rahvus- ooperi laval?

Tõesti oli see kuldne ajastu. On ju praegu- gi, kuid solistikohti on praeguses Estonias vä- ga vähe. Kaheksa või üheksa. Meil oli vanas- ti nii, et baritone oli viis, tenoreid neli, basse ka neli, metsosid neli ja sopraneid seitse. Nüüd on nii, et igast hääleliigist on trupis üksainu- kene solist. Muidugi tahaksin mina, et meie omi soliste oleks rohkem ning oma inimesi lavastustes rohkem kasutataks, aga siin tuuak- se väliskülalisi – võib-olla annab seegi mär- ku, et see on rahvusoper. Väljast on praegu Estonia laval tõesti väga palju külalisi.

Toona, kuldajal, teati kõiki Estonia lauljaid mitte üksnes nime-, vaid ka nägupidi. Artistide kohta pajatati le- gende ja kuulujutte, oma muusikateat- rile elati kõigest hingest kaasa. Praegu naudivad säherdust kuulsust eelkõige popartistid, mitte muusikateatri trupp.

Ega me ise selle peale ju tulnud, et meil on kuldne ajastu. Meie tegime lihtsalt oma tööd. Minu üks esimesi lavastajaid oli Paul Mägi, ta usaldas noori. Muidugi Udo Väljaots, kes oli minu esimese „Carmeni“, diplomitöö, lavas- taja. Minu teise „Carmeni“ lavastas Arne Mikk

ning kolmanda „Carmeni“ lavastas minuga Ida Urbel – 1971. aastal. Kolm korda olen se- da armastatud rolli saanud teha.

On's Carmen teie kõige-kõige enam ar- mastatud roll?

Tõesti on, olen seda väga palju laulnud. Muidugi ka Eboli Verdi ooperist „Don Car- los“. Eboli aaria oli minu leivanumber igal pool – sümfooniakontsertidel või Nõuko- gude Liidu liiduvabariikide kultuuripäeva- del, Saksamaal ja Tšehhoslovakkias. Ning Azucena „Trubaduuris“. Olen kõiki neid rol- le armastanud, need on ju mu oma lapsed.

Eboliga juhtus kord koomiline lugu: tu- len lavale väikese mänguriistaga, et laulda. Lavalaie all oli kahe meetri kõrgune sild, mi- da mööda pidin jooksmas ja siis trepist alla minema. Komistasin aga enne treppi, jook- sin edasi ning nägin stangede vahelt seinat! Mul oli vist kaitseingel, sest sain pidama. Jooksin tagasi trepist alla ja kohe laulma. Pärast selgus, et lavatöölised polnud eksi- kombel põrandaplaate kohakuti pannud. Aga mina leidsin koha üles! Siis olin tõesti surmasuus, sest jooksin sirgelt seinat suu- nas. Pea ees. Isegi praegu on sellele öudne ja kohutav mõelda.

Ning surmasuust pääsenuna löite kohe aaria kõlama?

Muidugi, muusika läheb ju edasi. Sa ei saa muusikateatris midagi teha. Õnneks jõudsin muusikasse, esimese fraasi laulsin veel trepi peal.

Eks ole naljakaid asju ka juhtunud, mit- te ainult traagilisi. Kord „Törksa taltsutu- ses“ pidi Tiit Kuusik mulle käe ette panema

„Rigoletto“ oli minu viimane ooperiroll. Olen öelnud Linnarile: „Sa panid mu raami sisse, raamisid mu elu ära!“ Esimene roll oli mul krahvinna Ceprano ja viimane ka. Kõik vahepeal tehtud rollid jäid pildi sisse.“

ja mind haarama, kui püüan ära joosta. Ta aga ei haaranud ja mina jooksin lavalt väl- ja, kuid ma pidin ju kuidagi tagasi pääsema. Sisistasin siis Tiidule: „Too mind tagasi!“ Appi tuli hoopis Viktor Gurjev – tema tõi mu siis lavale tagasi. (Naerab.) Kõik läks ilusti.

Teatavasti on metsosopranitel heliloo- jate tahtel põnevamad rollid kui kolo- ratuursopranitel. Metsod saavad ikka märksa krehvtisemaid tegelasi mängi- da.

Mina oleksin laval tahtnud teha rohkem karakterrolle, sest tunnen, et mul seda soont on ka. Siiski – Sebalini „Törksa taltsutus“ olin Katharina, Tiit Kuusik oli mu partner Petruichiona. Oi-oi, sellega oli igavene te- gu! Paul Mägil oli niimoodi tehtud, et Petru- chio tõmbab Katharina oma öla peale ja see ripub seal nagu kass. Tiit oli tugev mees, võis minusugust tassida küll! Minul olid sees pärast hirmsad valud, sest venitasin ennast lihtsalt ära.

Siis oli Puccini ooper „Gianni Schicchi“, kus ma laulsin Zita osa – see oli väga äge karakter, ning Garšneki lasteoperis „Vägev võlur“ mängisin Hernehirmutist – see oli väga raske roll.

Heldeke, te olite toona, kui „Vägev võ- lur“ lavale jõudis, juba diiva! Ning pa- lun väga, see diiva mängib hernehir- mutist?

(Naerab.) Eks see oli raske roll. Me pidi- me olema puki otsas ja istuma jalgrattasa- dulas. Pidin sealt alatasa alla hüppama, aja- ma vareseid minema, siis tagasi minema,